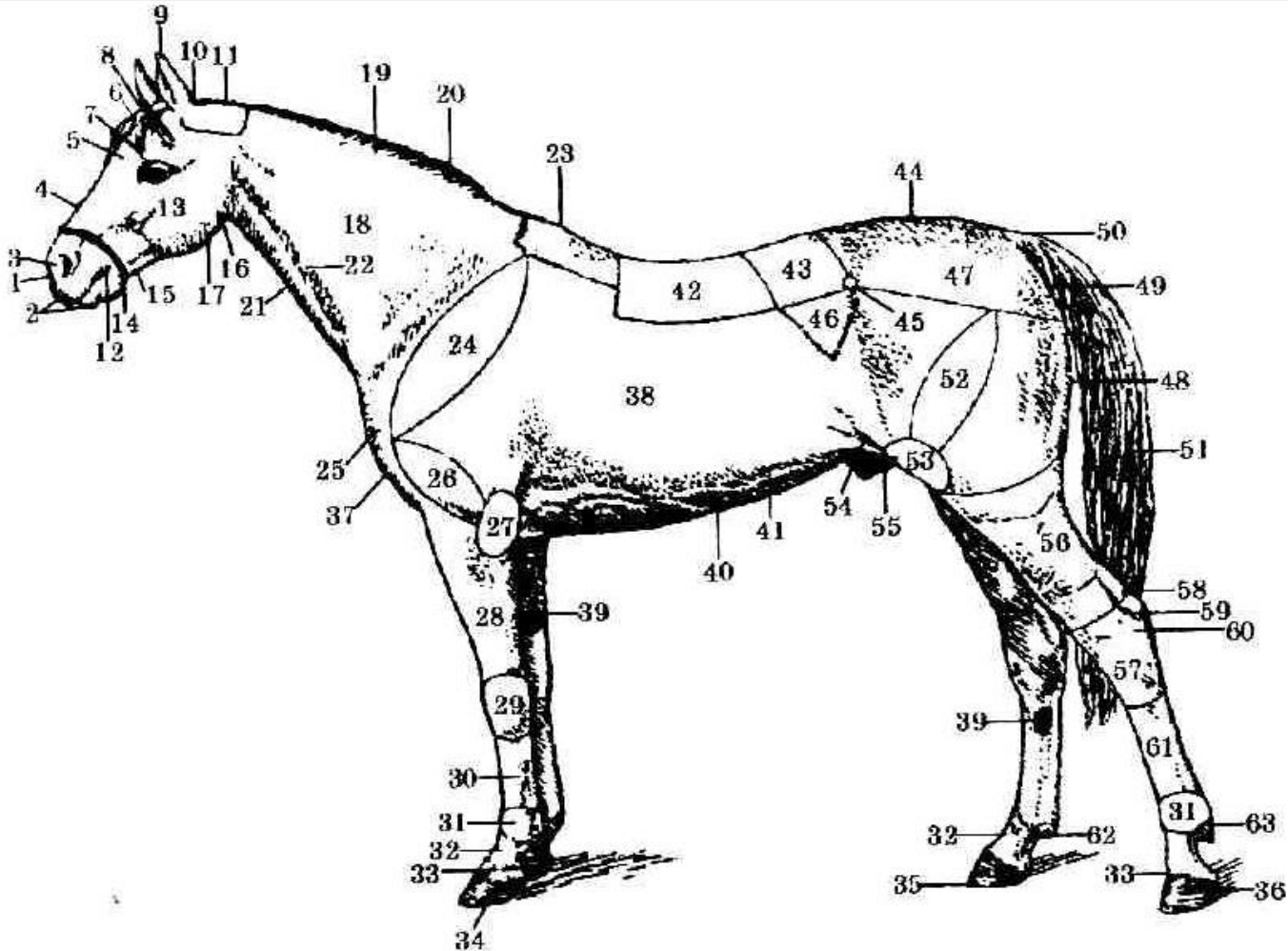

ПРАКТИЧНА РОБОТА - 1

ТЕМА: СТАТТІ КОНЯ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Мета заняття: Засвоїти назви статей та їх локалізацію на тілі коня. Набути практичних навичок в оцінці екстер'єру, особливостей розвитку окремих статей коней різних статевих-вікових груп і різного напрямку продуктивності.

Статі - це частини тіла, за якими визначають роботоздатність, стан здоров'я, вік та племінну цінність коней. Статі коня показані на рисунку 1.

1 - морда; 2 - губи; 3 - ніздрі; 4 - перенісся; 5 - лоб; 6 - чубчик; 7 - очі; 8 - надочномкова западина; 9 - вуха; 10 - потилицю; 11 - потиличний гребінь; 12 - кут рота; 13 - щока; 14 - підборіддя; 15 - подбородочная ямка; 16 - ганаши; 17 - подщечіна (межганашний простір); 18 - пліч ший; 19 - гребінь ший; 20 - грива; 21 - горло; 22 - яремний жолоб; 23 - холка; 24 - лопатка; 25 - плече-лопатковий бугор; 26 - плече; 27 - лікоть; 28 - підплече; 29 - зап'ясті; 30 - п'ясть; 31 - путовий суглоб; 32 - бабка або путо; 33 - віночок; 34 - бокова стінка копита; 35 - зацеп копита; 36 - копитна п'ятка; 37 - грудина; 38 - грудна клітка; 39 - каштани; 40 - помилкові ребра; 41 - живіт; 42 - спина; 43 - попереk; 44 - крижі; 45 - маклок; 46 - подвздоx; 47 - круп; 48 - сідниці; 49 - сідничний бугор; 50 - репіци хвоста; 51 - хвіст; 52 - стегно; 53 - коліно; 54 - пахова область; 55 - препуцій; 56 - гомілка; 57 - скакальний суглоб; 58 - ахіллове сухожилля; 59 - п'ята; 60 - п'яткова западина; 61 - плюсна; 62 - шпори; 63 - щітки (фризи).

Рис 1. Статі коня.

У сукупній взаємодії вони створюють певний зовнішній вигляд тварини, який з 1768 року називають екстер'єром. Для оцінки статей необхідно знати їх назву, розміщення на тілі, бажану форму, недоліки та вади. Недоліки - це відхилення у розвитку чи формі статей, а вади - паталогоанатомічні зміни органів та тканин (таблиця 2).

Оцінку коня за зовнішнім виглядом (екстер'єром) визначають у певному порядку. Основне завдання оцінки екстер'єру полягає у встановленні виразності ознак породи і статі, пропорційності тілобудови, типу конституції та ступеня розвитку тварини.

У практиці конярства найбільшого поширення набули окомірна оцінка та оцінка екстер'єру шляхом взяття промірів. Екстер'єр коня тісно пов'язаний з його продуктивними якостями.

Екстер'єр є породною ознакою і змінюється залежно від статі і віку тварин. Достовірність оцінки буде вищою, якщо тварину оцінюють не ізольовано від загального табуна, а порівняно з ним, з урахуванням вимог до даної породи коней.

Перш ніж оцінювати статі за будь-якою системою, необхідно навчитися правильно характеризувати їх (таблиця 1).

Характеристика статей коня

Стать	Можлива оцінка за розвитком
Голова	Велика, пропорційна, мала; груба, середня, ніжна; широколоба, вузьколоба
Профіль	Прямий, вигнутий, випуклий, горболобий, горбоносий
Вуха	Довгі, короткі, середні; постава широка, вузька, паралельна, зближена внизу чи зверху; рухливість достатня, недостатня; форма вух практичного значення не має
Очі	Великі, середні, малі («свиняче око»); рухливі, відкриті, посаджені глибоко або на «викоті»; погляд гострий, байдужий, зацікавлений, невпевнений, напівзакритий; шкіра тонка, середня, товста
Ніздрі	Рухливі, тонкі, широкі, відкриті малорухливі, товсті, вузькі; храпки широкі, вузькі, неболючі

Губи	Тонкі, середні, товсті; щільні, рухливі, пружні; зімкнуті рівно; верхня чи нижня коротші; верхня губа рухлива, нижня відвисла
Зуби	Повний чи неповний комплект (відповідно віку), зайві зуби; нормальний чи порушений прикус, зміщені зубні аркади, «з'їдені» на один бік різці, заїди на корінних зубах
Язик	Нормальний, товстий, тонкий (змійний); виразки, травми; нормальний чи вкорочений
Беззубий край	Запалення слизової оболонки, виразки, травми, «вовчі зуби»
Щоки	За площею великі, середні, малі; шкіра товста, середня, тонка; окреслені чітко, нечітко, задовільно
Підщочина	Широка, середня, вузька; наявні чи відсутні розрощення лімфатичних вузлів; борода – густа, середня, рідка, відсутн

Потилиця	Довга, середня, коротка
Шия	Довга, середня, коротка; товста, нормальна, тонка (дощата); за формою – лебедина, пряма, оленяча; за виходом – висока, нормальна, низька
Холка	Висока, середня, низька; довга, нормальна, коротка; гостра, нормальна, широка
Спина	Довга, середня коротка; пряма, випукла, м'яка; широка, нормальна, вузька
Поперек	Довгий, середній, короткий; широкий, середній, вузький; прямий, випуклий, запалий
Круп	Довгий, середній, короткий; широкий, нормальний, вузький; прямий (горизонтальний), нормальний, звислий; роздвоєний, овальний, дахоподібний; обмускулений добре, посередньо, незадовільно

Грудна клітка	Широка, середня, вузька; глибока, нормальна, мілка; округла, середня, плоска
Ребра	Округлі, середні, плоскі; несправжні ребра довгі, нормальні, короткі
Здихвини	Довгі, середні, короткі
Черевो	Об'ємисте, середнє, коротке; відвисле, піджаре, здуте
Пах	Довгий, середній, короткий
Лопатка	Довга, середня, коротка; поставлена косо, нормально, круто
Передпліччя	Довге, середнє, коротке; широке, середнє, вузьке; ліктювий відросток довгий, посередній, короткий; прямий, вивернутий назовні, всередину
Зап'ястя	Розвинене добре, задовільно, незадовільно; запале (теляче), випукле (козинець), нормальне (пряме)

П'ястя	Розвинене добре, задовільно, незадовільно (з перехватом); довге, нормальне, коротке; форма обхвату округла, овальна, середня; накісні
Стегно	Довге, середнє, коротке; кут нахилу нормальний, гострий, наближений до прямого
Гомілка	Розвинута добре, задовільно, незадовільно; широка, середня, вузька; довга, нормальна, вкорочена
Скакальні суглоби	Розвинуті добре, задовільно, погано; шаблюваті, нормальні прямі; шпат, курба, наливи, розрощення головок грифельних кісток
Плюсна	Розвинута добре, задовільно, погано, з перехватом; довга, середня, коротка, з накіснями
Путові суглоби	Розвинуті добре, задовільно, погано; з розрощеннями

Бабки (пути)	Довгі, нормальні, короткі; м'які, сторчкуваті, з жабками, епіфізит
Копита	Великі, нормальні, малі; плоскі, нормальні, сторчкуваті, деформовані, стиснуті в п'ятках, низькоп'яті, з випуклою підошвою; ріг міцний, крихкий, тріщини
Постава кінцівок:	
– передніх	Широка, нормальна, вузька; клишоногість, розкид
– задніх	Широка, нормальна, вузька; О- та Х-подібна
Кістяк	Грубий, нормальний, тонкий Мускулатура Добре розвинена, задовільна, незадовільна
Сухожилки	Розвинуті добре, задовільно, погано; потовщення в типі брукдауна і букшини; «відбиті» чітко, невиразно

Чілка, грива, хвіст	Густі, середні, рідкі; довгі, середні, короткі
Щітки	Високі, середні, малі; довгі, короткі, відсутні
Шкіра	Товста, тонка, середня (вимірюється на лікті)
Завитки	Кількість та розташування на голові, шиї, тулубі; за формою – центровані, перисті, колосоподібні, звивисті, ромбоподібні, подвійні; довгі, короткі
Каштани	За площею – великі, середні, малі; за формою – овальні, ромбоподібні, розгалужені; на задніх кінцівках – відсутні
Статеві органи	Сім'яники нормально розвинені; монорхід, крипторхід; статева петля з «завалом», нормально розташована, без слідів травм, без ознак запалень, виділень

Тулуб	Гармонійний, вкорочений, розтягнутий; високоногий, низьконогий, «перебудований»
Конституція	Груба, ніжна, сира (рихла), суха (щільна), міцна
Темперамент, характер	Енергійний, спокійний, в'ялий; лякливий, довірливий, обережний, злий
Вгодованість	Хороша, середня, нижчесередня, тоща
Рухи	Вільні, пластичні, м'які, «тупі»; низькі, високі, вкорочені, неправильні
Молочні ознаки	Вим'я розвинено добре, посередньо, незадовільно; відсутні тверді розрощення в тканині молочної залози; дійки нормально розвинені, вкорочені, зближені, ширококорозставлені
Вади	Рорер, емфізема легень, норів

Недоліки екстер'єру і їх компенсація

Таблиця 2

Недолік	Компенсація
Надто об'ємиста голова	Дещо вкорочена, але добре обмускулена шия
Надто коротка шия	Легка, добре приставлена голова, чітко виражена холка, добре розвинена лопатка
Нечітко виражена холка (жирна, тістувата)	Значна висота переда, добре розвинена лопатка, хороша постава передніх кінцівок
Довга і сідлиста (м'яка) спина	Потужний круп, мускулистий тулуб, короткий і добре з'єднаний попереk, дещо об'ємисте черево
Довгий попереk	Добре розвинена мускулатура тулуба, хороше з'єднання поперека, ребра нахилені назад, поканий круп, потужний зад, легкий перед

Надто збільшене черево	Здоровий, короткий на міцних кінцівках тулуб, короткі здухвини, велика за об'ємом грудна клітка
Дещо піджате черево	Хороші живлення й апетит, міцні і щільні м'язи, але замало темпераменту
Дещо вузькі груди	Хороша постава передніх кінцівок, сильні за розвитком м'язи
Дещо зайва ширина грудей	Недостатній об'єм тулуба, легкі алюри, відсутнє коливання в боки, добре розвинені кінцівки
Коротка лопатка	Високий перед, добре виражена холка, довга шия, косо поставлена лопатка, довге плече
Коротке і пряме плече	Довга, коса і мускулиста лопатка, добре розвинені шия і холка, правильна постава кінцівок
Короткувате	Добре розвинена лопатка, довге плече, добре відкритий

Тонке передпліччя	Добре розвинені лопатка і плече, коротке п'ястя, чітко відбиті сухожилки згиначів фаланги, правильна постава передніх кінцівок
Короткуватий круп	Мускулисте, дещо пряме стегно, короткий попереk з хорошим з'єднанням, легкий перед, хороші скакальні суглоби
Помітно спадає на боки круп	Дещо піднята сіднична кістка, добре нахилене стегно, хороші скакальні суглоби, правильна постава задніх кінцівок, хорошо поставлений хвіст, довгий круп
Надто горизонтальний круп	Довге і прямувате стегно, довга і добре обмускулена гомілка, хороші скакальні суглоби і постава задніх кінцівок, тулуб короткий, мускулистий, легкий перед

Надто косе стегно	Довгий круп, злегка похилий на боки, мускулистий, довга гомілка, хороша постава кінцівок, тулуб дещо видовжений, через що не можливе «кування»
Тонке і коротке стегно	Потужні і довгі круп та гомілка, короткий і добре підпертий кінцівками тулуб, легкий перед
Коротка і надто косо поставлена гомілка	Довге, пряме і мускулисте стегно, міцні скакальні суглоби, правильна постава кінцівок
Надто пряма гомілка	Косе стегно, широкі скакальні суглоби, правильна постава кінцівок, тулуб дещо подовжений, завдяки чому виключається «кування»
Слабкі скакальні суглоби	Добре забезпечені м'язами гомілка, стегно і круп, добре виражений і з'єднаний поперек, легкий перед з добре

Коротке путо	Зменшена висота п'яток, правильна постава кінцівок, висока холка, легкий перед
Занадто низькі п'ятки	Пряме путо, якісний копитний ріг, стрілка масивна, підошва випукла догори
Подовжений тулуб	Глибока грудна клітка, короткі здухвини, добре розвинені і поставлені кінцівки, круп і лопатка довгі, посередні, мускулисті
Дещо вкорочений тулуб	Короткі кінцівки, добре відкриті суглобові кути, легкі алюри
Дещо низький перед	Легка голова, довга, пряма, добре приставлена шия, виражена холка, посередня лопатка, пряме плече, широкі і товсті суглоби, добре виражені («відбиті») сухожилки

Надто довгі кінцівки	Легкий тулуб, розвинута грудна клітка, чітко виражені сухожилки згиначів фаланг, добре розвинута мускулатура
Підібрані під тулуб передні кінцівки	Коротка, хорошо приставлена шия, посередня лопатка, потужне передпліччя, перед вище зада, широкі і товсті суглоби, добре виражені сухожилки згиначів фаланг
Козинець (спадковий)	Потужна мускулатура лопатки, плеча і передпліччя, пряма шия, чітко окреслена холка, хороша підтримка тулуба
Підібрані під тулуб задні кінцівки	Легкий перед, частіше низький, ніж високий, зад добре обмускулений, потужний попереk, широкі і товсті без вад і недоліків скакальні суглоби
Вкорочений алюр	Енергія, сила, породність

Завдання 1. Впишіть статі тіла коня назви яких не відповідають анатомічним назвам. Інформацію надайте у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Статі назви яких не відповідають анатомічним назвам частин тіла коня

№ статі	Назва статі	Анатомічна назва частини тіла коня

Контрольні запитання

- 1. Яку функцію виконують “бабки” коня?*
- 2. Яку бажану форму крупа повинні мати коні в залежності від статі та напрямку продуктивності (верхові, ваговози)?*
- 3. Які відмінності в екстер'єрі спостерігаються у жеребця кобили і мерина? Чим вони зумовлені?*
- 4. Як впливає на роботоздатність коня кут нахилу лопатки?*
- 5. Яку функцію виконують голова і шия коня?*
- 6. Скільки грудних хребців і ребер у коня?*